

GŁOS WĄBRZESKI

Przedpłata: w ahead, miesięcznie 1,50 zł z odroczeniem przez pocztę 20 gr wstępną. W wypadkach nieprzewidywanych, przy wstrzymaniu przedpłat, sędziemu pracy, przerwaniu lub umiarkowaniu, otrzymującej nie ma prawa żądać poszerzenia dotychczasowych opłat, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dalsze ogłoszenia, redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 lam.) 10 gr. za reklamy na str. 3-lam. w wiadomościach potocznych 30 gr na pierwszej str. 30 gr. Rabatu udziela się przy częstym ogłaszaniu. „Głos Wąbrzeski” wychodzi trzy razy tygodniowo w niedzielę, środę i piątek. Skrzynka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 1. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 234.252.

Piątek † Stanisława b. m.
Sobota Jana Nepomucena kapłana
Niedziela 5 po Wiel. N. M. P. Łask.

Dzisiaj wschód słońca	3,55	zachód	19,30
Jutro	"	"	19,32
Pojut.	"	"	19,34

Nr. 55

Wąbrzeźno, sobota 9 maja 1931 r.

Rok X

Partja kryminalistów — czy także zdrajców Ojczyzny?

Tego, kto by pokusił się o sporządzenie rejestru zbrodni endeckich w okresie niepodległego bytu Państwa, zastanowićby musiała długość jego i obfitość. Rejestr zbrodni endeckich od potwornego czynu krwawego zbrodniarza Niewiadomskiego, gloryfikowanego do dziś przez partję N. D., obejmowałby przestępstwa wszelkiego rodzaju, od krwawego mordku aż do zwykłych szacherek brudnych handelków i kantów. — Szczególnie ponure światło na partję, zwać się — jakby na urągawisko — „narodowo - demokratyczną” albo też wedle potrzeby „katolicko - narodową”, rzuciłby rejestr karny pomorskich jej ludzi „szlendarowych i czołowych”. — Na łamach pisma naszego niejednokrotnie już, acz z prawdziwym wstrętem i obrzydzeniem, przytaczaliśmy stronicę całe gadzinowego dzieła prezesa powiatowego N. D. w Kościerzynie „von Wysockiego”, artykuły gazetki niemieckiej drugiego prezesa z Chojnic, Juliusa Schreiberna, — pisaliśmy o znieważeniu Orła Białego przez kontrolerów i inspektorów „Obozu Wielkiej Polski” (raczej po stokroć trafniej „Obozu Warcholstwa Polskiego”) oraz redaktorów „Słowa Pomorskiego” Morzyckich, Jordanów, Hinzów — o niecznych sprawkach redaktora „Słowa Pom.” Kanarowskiego, który to jeszcze przed ucieczką swoją, — uchodził i chętnie się podawał za przywódcę rzemieślników pomorskich!

W plugawym tym rejestrze jest tyle tego rodzaju szczegółów, że pisać o nich byłoby poniżej poziomu naszego pisma!

Kolumny nazwisk skazanych przez sądy za przestępstwa z chęci zysku przywódców endeckich z dniem każdym się wydłużają. W dniach ostatnich powiększyły się one o nazwisko poła endeckiego Kwiatkowskiego z Wejherowa, skazanego na rok i 3 mies. więzienia za oszustwa, kandy i szacharki. W rejestrze karnym endeckich filarów figurują nazwiska takich ludzi, których dni więzienia gazety endeckie liczyły, — których uwięzienie nazywały krzywdą i bezprawiem!

Oszustów usiłowały kreować na męczenników sprawy „narodowej”!

Jakże kompromitują wyroki sądowe tych wszystkich, którzy w dobrej czy złej myśli nazwiskami swymi żyrowali t. zw. protest przeciwwąbrzeski!

Ale nie w tym fakcie, że wielu czołowych ludzi endecji na Pomorzu jest kryminalistami — leży ciężar zagadnienia szkodliwości roboty endeckiej na nadbrzeżnym bastjone. Niebezpieczeństwo szaleńczej roboty endeckiej leży w tem, że pod dyktando ludzi wyzutych z poczucia odpowiedzialności czynniki endeckie propagować zaczynają zdradę stanu w postaci autonomji i separatyzmu dla Pomorza!

Zna historia polska już fakty podobne, zna haniebne zdrady Januszów Radziwiłłów, Radziejowskich, Zborowskich i Zebrzydowskich. Tych książęca i wielkopańska pycha i pożądanie władzy pchnęły do zdrady Ojczyzny. Mieli oni za sobą sławę bojową i zasług własnych oraz przodków swoich, w imię których na Majestat Rzeczypospolitej się porywali, — a jednak głowami swymi, albo karami ciężkimi zdradę odpokutowali!

Pytamy się oszalałych prowodyrów endeckich w czyjem imieniu zdradę Ojczyzny głosić się ośmielają? — Czy ośmielają się twierdzić, że owych 30 proc. Pomorza, co w ostatnich wyborach na listę N. D. głosy swe oddali, — zamysł ich pochwała i podziela? Czy czekają na to, by Rzeczpospolita potężnym swem ramieniem ukróciła rozszalałe ich warcholstwo i zdradę?

Czy chcą, by do miana partji kryminalistów przylgnęła jeszcze nazwa zdrajców Ojczyzny?

Czy taka będzie odtąd nazwa partji endeckiej?

NIEUNIKNIONA WOJNA Z PAŃSTWAMI KAPITALISTYCZNYMI.

Nowa wojna światowa przyniesie zwycięstwo rewolucji komunistycznej!

TAK MÓWI WOROSZYŁÓW — SOWIECKI KOMISARZ WOJNY.

Z Rosji donoszą:

Komisarz wojny Woroszyłow wydał z powodu dnia 1 maja rozkaz do armji i floty sowieckiej, w którym nawołuje do zwiększenia zdolności bojowej sił zbrojnych i stwierdza, że wybuch wojny pomiędzy Sowietami a państwami

kapitalistycznymi wydaje się nieuniknionym.

Armja sowiecka znajduje się w przededniu nowej wielkiej wojny światowej, która niewątpliwie przyniesie zwycięstwo rewolucji komunistycznej.

Rozkaz komisarza Woroszyłowa został rozplatowany we wszystkich miastach sowieckich.

Japonja chce orężem wypędzić Sowiety z Azji

GORĄCZKOWE PRZYGOTOWANIA DO WIELKIEJ WOJNY.

Londyn, 8. 5. Z Dalekiego Wschodu nadchodzi do Londynu alarmujące wiadomości o niezwykle poważnej sytuacji, wytworzonej przez rywalizację sowiecko - japońską.

Władze rosyjskie zarządziły na Syberji mobilizację wojsk, które rozlokują się w ośrodkach nad granicą mandżurską i koło wybrzeży Pacyfiku. — Krok ten wymierzony jest przeciwko Japonji, która ma przygotować się do generalnej rozprawy z panowaniem Sowietów na Dalekim Wschodzie.

Japonja z jednej strony czuje się zagrożona wzrostem komunizmu w kraju, podsyłanego pieńdzem sowieckimi i agitatorami, przysyłanymi specjalnie z Moskwy, a z drugiej strony z niepo-

kojem patrzy na zdobycze imperjalizmu rosyjskiego w Azji, która zagraża wybitnie interesom japońskim.

Dzienniki japońskie twierdzą, że Japonja czyni na szeroką skalę przygotowania do wielkiej wojny z Sowietami. Przedewszystkiem w przyspieszonym tempie rozbudowuje swój przemysł wojenny i przeprowadza reorganizację armji. Agenci japońscy zakupują w Londynie i we Francji olbrzymie transporty surowców, służących do fabrykacji materiałów wybuchowych.

Mobilizacja sowiecka na Syberji ma być właśnie odpowiedzią na te przygotowania japońskie.

Niemcy wierzą w czwarty rozbiór Polski.

„Verein für das Deutschtum im Auslande (V. D. A.) urządził niedawno w Rendsburgu zebranie informacyjne, poświęcone sprawie niemieckiej na Wschodzie. Referentem był jeden z wybitniejszych znawców zagadnienia Sylvio Broederich. — Tenże Broederich powiedział m. in. co następuje: „Dla nas nie istnieje możliwość porozumienia z Polską. Gdyby doszło do wojny z Rosją, to czwarty rozbiór Polski będzie nieunikniony. Dopiero z chwilą zniknięcia korytarza i rozbudzenia się ludu

niemieckiego po drugiej stronie granicy dla spełnienia cięższych na nim wielkich zadań — nastana lepsze czasy dla niemieczyny na Wschodzie”.

Wątpić należy, by tego rodzaju enuncjacje w czemkolwiek mogły mniejszościom niemieckim na wschód od Rzeszy pomóc. Największy „Deutschtumsbud” na terenie Rzeszy wszedł na fałszywą drogę, operując w swej działalności publicznej konceptą możliwości... czwartego rozbioru Polski.

—:0:—

NOWA POŻYCZKA POLSKA.

Paryż, 8. 5. „Information” donosi bez podania źródła, że rząd polski prowadzi obecnie układy z pewnym konsorcjum zagranicznym w sprawie nowej wielkiej pożyczki dla Polski. Pożyczka ta ma być przeznaczona na zażegnanie kryzysu rolnego.

×

RADA MINISTRÓW.

Warszawa. W środę, pod przewodnictwem prezesa rady ministra Walerego Ślaska odbyło się posiedzenie Komitetu konomicznego Ministrów na którym załatwiono szereg spraw aktualnych.

—:0:—

JAK ZAPOWIADAJĄ SIĘ URODZAJE?

Na podstawie sprawozdań korespondentów rolnych, stan zasiewów ozimych w połowie marca rb., przedstawiał się w stopniach kwalifikacyjnych następująco: (5 oznacza stan wyborny, 4 dobry, 3 średni, 2 mierny, 1 zły), (cyfry w nawiasie z marca 1930 r.): pszenica 3,4 (3,5), żyto 3,4 (3,7), jęczmień 3,1 (3,3), rzepak 3,3 (3,4), koniczyna 3,1 (3,2).

Ocena tegoroczna stanu zasiewów ozimych jest mniej pomyślna w porównaniu z tymże samym okresem roku ubiegłego, z powodu przeciągających się chłódów i długotrwałej pokrywy śnieżnej (zwłaszcza w północno - wschodniej części kraju), a tem samem opóźnienia rozpoczęcia okresu wegetacji.

AUTOBUS SPADŁ Z MOSTU.

Katowice, 8. 5. Wskutek defektu w motorze spadł z mostu do wody kursujący między Kłeckiem a Nową Rudą na Śląsku Opolskim autobus osobowy. 7 osób odniosło ciężkie rany, a jedna osoba po przewiezieniu do szpitala zmarła.

×

ŚMIERĆ OD PIORUNA.

Oświęcim, 8. 5. W czasie onegdajszej burzy na polach pod Oświęcimem orał rolnik Paweł Skrzypaszek. W pewnej chwili uderzył piorun, zabijając na miejscu Skrzypaszka i dwa konie.

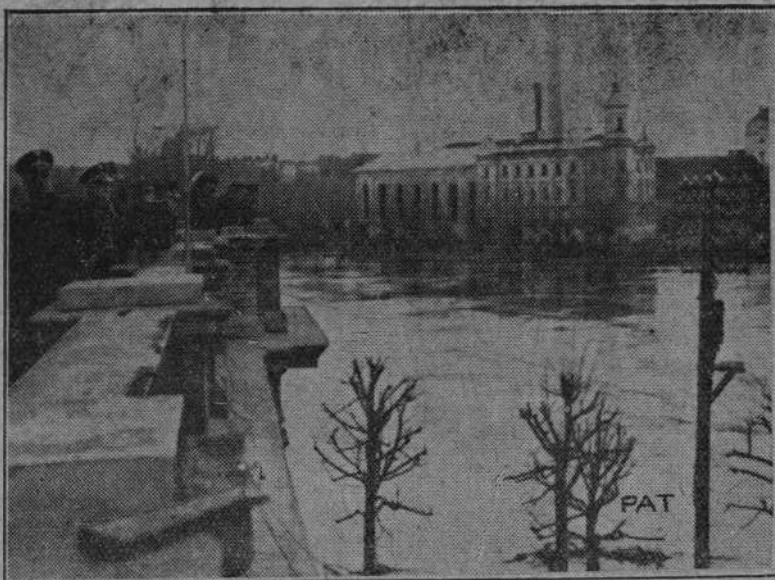
×

ŚWIADCTWA BEZ NOTY OBYCZAJÓW.

Rok szkolny kończący się w Niemczech (jak wiadomo) na Wielkanoc, przyniósł tam nowość, która zwłaszcza w szeregach młodzieży szkolnej wywołała bardzo dodatnie wrażenie. Rozdane świeżo świadectwa roczne nie zawierały noty z obyczajów, czyli z zachowania, pilności i uwagi. — Sprawa jest o tyle ważna, że niejednokrotnie zachodziły tam wypadki zatrzymania ucznia na drugi rok w tej klasie z powodu ujemnej noty z tego „przedmiotu”. Cenzurowanie obyczajów pozostanie jednak nadal w szkole niemieckiej, ale tylko jako czynność wewnętrzna, a wyniki pod tym względem ustalone podawać się będzie do wiadomości rodziców, względnie opiekunów jako środek wychowawczo-zapobiegawczy.

GDY WILJA PRZYBRAŁA.

Kłeska żywiołowa jaka dotknęła Wilno, daje się dotkliwie we znaki mieszkańcom nadbrzeżnym, którzy zmuszeni są do opuszczenia swych domostw i przeprowadzania się w miejsca bezpieczniejsze. Wzburzone fale „Wilji” zniosły budynek komisariatu wodnego, który ulokował się obecnie na tarasie pałacu Tyszkiewiczów. Na zdjęciu widzimy sztab powodziowy z komendantem policji wileńskiej L. Izidorczykiem na czele. W głębi — gmach elektrowni miejskiej zagrożony zalewem wód.

WIADOMOŚCI OGÓLNE.

— **Protestowanie weksli przez pocztę.** Ogłoszone przez porządzenie p. ministra poczt i telegrafów w sprawie zleceń pocztowych w obrocie wewnętrznym zawiera również postanowienia co do protestowania weksli, przekazanych pocztą do zainkasowania.

Gdy dłużnik odmówi zapłaty sumy dłużnej z wekslu, przeznaczonego do protestu, albo, gdy dłużnika nie zastaną, lub gdy nie można było odnaleźć jego lokalu przemysłowego albo mieszkania, urząd pocztowy dokonywa protestu z powodu niezapłacenia według postanowień prawa wekslowego. Gdy dłużnik zapłaci szóstą część sumy dłużnej z wekslu, przeznaczonego do protestu, urząd pocztowy dokonywa protestu na pozostałą niezapłaconą część sumy dłużnej. Dłużnik, który płaci sumę dłużną w wekslu nie do rąk funkcjonariusza pocztowego, lecz dodatkowo w urzędzie pocztowym przed sporządzeniem protestu obowiązany jest uiścić należność w wysokości połowy opłaty.

Weksel protestowany z protestem przesyła się nadawcy listem urzędowym poleconym i doręcza mu się przez właściwy urząd pocztowy za pokwitowaniem i po ściągnięciu opłaty taryfowej za sporządzenie protestu, taryfowej opłaty manipulacyjnej, dodatku komunalnego w wysokości 0,5 proc., opłaty kwoty wekslowej, ulegającej zaprotostowaniu.

— **Bacność przed oszustami.** Rozdmuchana w prasie kwestja emigracji do Angoli, dała sposobność całemu szeregowi oszustw, do zwykłego naciągania naiwnych obietnicami przyszłego dobrobytu w Afryce.

Wielu włóścian, a nawet większych właścicieli ziemskich padło ofiarą tajemniczych agentów, którzy po zainkasowaniu znacznej ilości gotówki, zniknęli bez śladu. Nadużycie w tym względzie sięgają bardzo wysokich kwot. Ponieważ organizatorzy tej akcji pozornie zasłonili się adresem skrzynki pocztowej, nie podając swych nazwisk, sprawa ta wygląda conajmniej podejrzanie.

Wobec tego wyjaśnia się, że jedynie fachowi rolnicy, rozporządzający kapitałem 5—10.000 dolarów, zależnie od warunków w jakich osiadają, mogą ryzykować wyjazd do Angoli, celem założenia plantacji. Dokładnych informacji udziela Zarząd Główny Ligi Morskiej i Kolonialnej w Warszawie, Nowy Świat 35.

— **Używanie herbu państwowego, orła państwowego i barw państwowych przez osoby i instytucje prywatne.** Okólnikiem Nr. 31 z dnia 7. III. 1931 r. w sprawie rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z 13. grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. poz. 980) Ministerstwo wyjaśniło co następuje:

Rozporządzenie to ustanowiło (w art. 21, ust. 1) zakaz używania przez osoby i instytucje nieuprawnione: 1) chorągwi Rzplitej, 2) oznak władz (urzędów, zakładów, instytucji, przedsiębiorstw) państwowych i samorządowych oraz korporacji publiczno - prawnych, 3) chorągwi i innych oznak wojskowych, 4) bandery handlowej morskiej oraz flagi niewojennych statków państwowych, 5) pieczęci urzędowych. Poza to rozporządzenie to: a) zakazało używania przez osoby i instytucje prywatne pieczęci z orłem państwowym, b) uzależniło od osobnego zezwolenia ministra spraw zagranicznych wydanego w porozumieniu z właściwymi ministrami używanie przez osoby i instytucje prywatne herbu państwowego, herbów wojewódzkich, jako też ich części składowych, dla celów handlowych jak również na blankietach i szyldach, c) uzależniło od zezwolenia właściwych gmin, wydanego za zgodą wojewody względnie ministra spraw wewnętrznych, analogicznie (jak pod b), używanie herbów miejskich (art. 21 ust. 2 i 3). Wreszcie rozporządzenie zakazało używania herbu państwowego lub orła państwowego oraz chorągwi o barwach państwowych w sposób, uchybiający czci należnej Rzeczypospolitej (art. 22 ust. 1).

Powyzszemi zakazami objęto również: używanie znaków podobnych, o ile to może stać się źródłem pomyłki (art. 21 ust. 4), względnie znieważenie znaków, mogących robić wrażenie herbu państwowego, orła państwowego lub chorągwi o barwach państwowych (art. 22 ust. 2).

— **W sprawie zasiłku dla rodzin rezerwistów powołanych na ćwiczenia wojskowe.** Ministerstwo Spraw Wewn. pismem okólnym z 5. III. 1931 r. poleciło wojewodom nadesłanie w terminie do 25 marca rb. sprawozdania o przebiegu akcji wypłacania zasiłku za ćwiczenia wojskowe rezerwistów, a w szczególności o doniesienie Ministerstwu, czy i w danym razie z jakich przyczyn wypłat zasiłku nie uskuteczono dotychczas. Zarazem Ministerstwo poleciło wydanie zarządzenia, aby przy sposobności wręczania kart powołania na ćwiczenia wojskowe urzędy gminne informowały zainteresowanych, gdzie należy wnosić podania o wpłatę zasiłku i że wnoszenie podań do władz centralnych jest niewłaściwe. Fakt nadsyłania podań do Ministerstwa świadczy o tem, że ludność nie jest poinformowana należyście o trybie wnoszenia i rozpatrywania podań w powyższym przedmiocie.

KOLARSKI BIEG NAPRZELAJ.

Na Bielanych odbył się 20-kilometrowy bieg kolarski naprzelaj. Trasa bardzo urozmaicona lecz zarazem uciążliwa. Startowało 31 zawodników, ukończyło bieg 27. Zwyciężył Michalak (Legja) w czasie 45 min. 11 sek. Na jedenastym miejscu przybył najlepszy z pośród niestowarzyszonych Stanisław Jeszcuk w czasie 52 min. 4 sek. Nagrodę dla drużyny, której zawodnicy zdobyli największą liczbę miejsc, w pierwszej dziesiątce przybyłych do mety, otrzymała „Legja” za wyniki Michalaka, Drążka i Napieracza (9-te miejsce).

Z CAŁEJ POLSKI.

— **Poznań.** (Tajemnicze samobójstwo). Wczoraj około północy ogólną uwagę spóźnionych przechodniów zwracał jakiś młody człowiek, siedzący na ławie w parku przed Teatrem Wielkim. Widać było, że był mocno zdenerwowany. Przeglądał jakieś listy, darł je, potem znów części składał w całość. W pewnej chwili wydobyl rewolwer z kieszeni i strzelił sobie w skroń. Przechodnie przywołali natychmiast pogotowie ratunkowe. Dzięki szybkiej pomocy będzie można desperata od śmierci uratować. Desperatem okazał się niejaki Antoni Babelek, zamieszkały przy ul. Dąbrowskiego 87. Przyczyny rozpaczliwego kroku są nieznanne.

— **Wilno.** (Uśiłowanie podpalenia cerkwi). W Świerzu pod Stołpcami nieznanymi sprawcy, prawdopodobnie komuniści, starali się podpalić cerkiew prawosławną. Po oblaniu naftą drewnianej ściany budynku, oraz po podłożeniu nasyconych pakul z pudełkiem zapalek, zbrodniarze, podpaliwszy spe-

cialnie przyrządzony knot, oddalili się. Przypadek zrzucił, że knot z powodu nadmiernej wilgoci w powietrzu zgasł. Kościelny, idąc rano otworzyć świątynię, zauważył te przedmioty pod ścianą cerkwi i zawiadomił policję.

— **Gdynia.** (Statek jugosłowiański w porcie naszym). Poraz pierwszy zawiął do naszego portu parowiec jugosłowiański, bardzo duży i piękny statek „Tomislav”, który przywiózł z Indji 9 tysięcy ton ryżu.

— **Kochły,** pow. kępiński. (Nagła śmierć w lesie). Robotnik Jan Osmy z Kochłów wyszedł do lasu w Myjomicach, aby zbierać gałęzi i zagałał. Po dłuższych poszukiwaniach znaleziono zwłoki śp. Osmeo, który zmarł na udar serca.

KĄCIK RADJOWY.

SOBOTA, DNIA 9. 5. 1931 R.

12.10: Muzyka z płyt gramofonowych. 14.50: Przegląd wydawnictw periodycznych. 15.30: Dla maturzystów: „Nauka o Polsce współczesnej” (Odczyt II). 15.50: Ideologia dzisiejszej muzyki — dr. Józef Reiss. 16.10: „Kącik dla młodych talentów muzycznych”. 16.40: Prof. St. Sumiński: „Tajemnica przemiany poczwarki w motyla”. 17.00: Program dla dzieci: Słuchowisko dla najmłodszych: „Powrót wiosny”. 17.30: Koncert dla młodzieży. 18.00: Nabożeństwo majowe z Wielkich Piekar na Śląsku. 19.20: Wiadomości bieżące rolnicze — p. J. Płatek. 19.40: Prasowy Dziennik Radjowy. 20.00: Feljton „Rozważania nienaukowe”. 20.15: Skrzynka pocztowa technic na. 20.30: Recital śpiewaczy Nicolascas Matuski. 21.00: Muzyka lekka. 22.00: „Na widnokręgu”. 22.15: Utwory Chopina w wykonaniu Józefa Smidowicza. 23.00: Muzyka lekka i taneczna.

NIEDZIELA, DNIA 10. 5. 1931.

10.00: Nabożeństwo pontyfikalne przed Bazyliką, kazanie ks. bisk. Przeździeckiego. 12.00: Przemówienie p. Prezydenta Rzeczypospolitej z Zamku Królewskiego z okazji tygodnia Czerwonego Krzyża. 12.30: Poranek symfoniczny z Filharm. Warsz. 14.00: Odczyt rolniczy. 14.20: Muzyka. 14.30: Odczyt rolniczy. 14.50: Muzyka. 15.00: Odczyt rolniczy. 15.20: Transmisja z Wilna — chór. 15.55: Kwadrans literacki. 16.10: Skrzynka pocztowa. 16.30: Muzyka z płyt gramofonowych. 16.40: „Zwiedzajcie pobojo-wiska. 16.55: Płyty gramofonowe. 17.05: Wilhelm i Eliza. 17.25: Fachowość mrówek — feljton. 17.40: Koncert popularny repr. ork. Pol. Państw. 19.00: Rozmaitości. 19.25: W krainie kontrastów — feljton. 19.45: Z przed stu lat. 19.50: Muzyka z płyt gramofonowych. 20.00: Słuchowisko: „Joanna D'Arc. 20.30: Koncert popularny ork. P. R. 20.30: Kwa-

drans literacki. 21.10: Dalszy ciąg koncertu. 21.30: Joanna D'Arc. 21.45: Recital skrzypcowy. 22.50: Komunikaty: meteorologiczny, policyjny, sportowy. 23.00: Muzyka lekka i taneczna.

PONIEDZIAŁEK, DNIA 11. 5. 31 R.

12.10: Muzyka z płyt gramofonowych. 14.15: Komunikat gospodarczy. 14.35: Przegląd komunikacyjny. 15.30: Odczyt dla maturzystów p. t. „Nauka o Polsce współczesnej”, (odczyt III). 15.50: Lekcja języka francuskiego. 16.10: Komunikat dla żeglugi i rybaków. 16.15: Program dla dzieci młodszych i starszych. 16.45: Muzyka z płyt gramofonowych. 17.15: Pielgrzymka do grobu Proroka. 17.45: Muzyka lekka z kawiarni „Gastronomia”. 18.45: Rozmaitości. 19.10: Skrzynka pocztowa rolnicza. Giełda rolnicza. — 19.25: Muzyka z płyt gramofonowych. — 19.40: Prasowy Dziennik Radjowy. 19.55: Muzyka z płyt gramofonowych. 20.00: Kwadrans buchaltera. 20.15: Odczyt muzyczny. — 20.30: Transmisja koncertu międzynarodowego z Białogrodu. 22.00: Człowiek niezauważony — feljton. 22.15: Koncert z płyt gramofonowych. 22.50: Komunikaty: meteorologiczny, policyjny i sport. 23.00: Muzyka lekka i taneczna.

W obronie własnej.

Poprzednie dwa artykuły miały wykazać, że Związek Strzelecki ma cele szlachetne, však chce bronić niepodległości Polski i całości jej granic. Znajac nastroje pomorskie, nie zdziwilem się, gdy bezimienny autor na łamach „Gazety Wąbrzeskiej” moje wywody zaczepił. Owszem, byłem na to przygotowany. Ale to, co przytoczył na niekorzyść Strzelca, nie obaliło moich wywodów i nie osłabiło moich przekonani. Przeciwnie, upewniło mnie, że w pismach „narodowych” z rozmysłem pisze się źle o Strzelcu, żeby wyrobić mu jaknajgorszą opinie na Pomorzu.

Autor wytyka „różne występki strzelców w różnych miejscowościach”. Ale o tem sami z ubolewaniem wspominamy i tego co zaszło nie pochwalamy. Tylko prosimy pamiętać, że powojenny Strzelec był organizacją luźną, że zakładali go sobie ludzie dobzy i zli, także socjaliści i komuniści. Ci ostatni oczywiście myśleli o bojkówkach partyjnych. To też rozumiałem jest, że nieliczne ale niektóre komendy strzeleckie „w instrukcjach wzywały, aby Strzelec zdala się trzymał od organizacji klerikalnych”.

Tylko szanowny autor nie wie, — a może wie — że Związek Strzelecki uległ reorganizacji i nawiązał znowu do chlubnych tradycji przedwojennych. Najlepszym dowodem tego, że nie tylko na Pomorzu, ale w całej Polsce prosie się duchowieństwo katolickie o współpracę i opiekę duchowną. Związek Strzelecki wie, że bez religii św. nie wychowa dobrego obywatela i żołnierza. Bezimienny autor wylicza, że jeden procent tylko duchowieństwa pomorskiego zaopiekuje się młodzieżą strzelecką. Reszta zaś, to jest 99 proc. będzie Strzelca zwalczać. Nie znam zapatrywań całego kleru pomorskiego, przeto nie umiem ocenić, czy liczby procentowo się zgadzają. A jeżeli się zgadzają, czy słuszny jest tryumf autora? — O nie! Bo proszę zważyć: Związek Strzelecki zreorganizowany, pragnący podjąć pracę wychowawczą na gruncie etyki chrześcijańskiej, zwraca się do kleru o współpracę, a wśród kleru znalazło się tylko 5 z liczby 500, którzy poszli za głosem sumienia kapłańskiego i przyobiecali opiekę duchowną. Proszę sobie zapamiętać tylko 5!

Szanowny autorze — Mości Dobrodzieju — wyświadczyłeś duchowieństwu pomorskiemu iscie niedźwiedzią przysługę: wykazałeś bowiem, że wśród niego nikła jest liczba dusz apostoelskich.

Bo proszę zważyć: misjonarze idą do dzikich narodów, żeby tam głosić ewangelię i pozyskać dusze nieśmiertelne dla Boga. Posłannictwo swoje wykonują nieraz w trudnych warunkach a kiedy zajdzie potrzeba, krew męczeńską przeleją na posterunku. A duchowieństwo pomorskie miałoby odpechnąć od siebie polską młodzież strzelecką? — Nie, to nie może być! Wśród duchowieństwa pomorskiego jest dużo gorliwych duszpasterzy, — tylko nieszczęsne zaciętrzewienie partyjne cnoty kapłańskie nieraz przyćmiewa a w owczarni Chrystusowej wywołuje szkodę. A gdzie szukać przyczyn? W prasie partyjnej o typie Pielgrzyma, Słowa Pomorskiego, Gazety Wąbrzeskiej. Wiemy, że duchowieństwo nieomal wyłącznie te pisma czytuje. Ztąd oczyma Matłosów, Sachów i Czerwińskich patrzy na życie polskie a także na ruch strzelecki. Na podstawie tego, co w tych pismach czyta, wytwarza swoją opinie. A że artykuły przedstawiają jednostronnie lub niezgodnie z prawdą, przeto i opinia wypada jednostronnie lub fałszywie.

Chcicie dowodów, jak się urabia fałszywą opinie? — Oto mamy je w artykule „Gazety Wąbrzeskiej” nr. 48 pod moim napisem „W obronie własnej”. Tam można czytać takie zdanie: — „Ogólna organizacja Strzelca nie jest katolicką, i wcale katolicką być nie chce...” Pytam się autora: Mości Dobrodzieju, skąd wiesz, że Strzelec katolickim być nie chce? Gdzie masz dowody? Oto na dowód, że Strzelec chce być katolickim, pragnie współżycia z Kościołem, przytoczę, że w Warszawie był obecnym na wieczornicy Strzelca ks. arcyb. Marmaggi, przedstawiciel Ojca św. u rządu polskiego. To, co widział i słyszał pochwalili, i pracy strzeleckiej błogosławili. Ks. arcybiskup Marmaggi jest wybornie poinformowany o stosunkach religijnych w Polsce. Gdyby Związek Strzelecki był niekatolicki, nigdy by nie zaszczyścił swoją obecnością jego wieczornicy. To chyba wystarczy!

Bezimienny autor raczył się do mnie odezwać „Młody Strzelec zbyt jest smarkaty i nie dorósł do tego, by przeszło 500 księżom pomorskim dawać nauzkę.” Mości Dobrodzieju, znana jest rzecz, że kto nie ma słuszności, ten wyzywa. Stwierdzam dalej, że człowiek honorowy nie ubliża bliźniemu. Więcej kultury, Mości Dobrodzieju...!

Leon Zieliński.

×

Bolączki osadników i pomoc dla nich.

Instruktor osadniczy p. Malkiewicz udzielił naszym współpracownikowi redakcji wywiadu na temat bolączek osadniczych.

— Zechciałby p. Instruktor powiedzieć, jakie są bolączki osadników i co ujemnie wpływa na ich dobrobyt?

— Jedną z ważniejszych bolączek osadnictwa jest brak kapitału przy pierwszych poczynaniach w warsztacie rolnym. Osadnik najczęściej wchodzi na osadę bez żadnych rezerw pieniężnych (w szczególności służba folwarczna), i żeby zapłacić ustawowe 5 proc. szacunku osady, zaciąga pożyczki prywatne względnie w Kasach Komunalnych.

— Skąd osadnicy czerpią fundusz na budowę i wogóle zagospodarowanie?

— Otrzymane 4.300,— zł. pożyczki inwestycyjnej z O. U. Z. w większości wypadków używa na pokrycie długów pobranych przed objęciem osady. Minimalny inwentarz żywy i martwy oprócz budynków kosztuje dla przeciętnej osady 12—14 ha. ca. 5 do 6.000,— zł. (w małym zakresie). A więc gdyby pożyczka całkowicie została użyta na ten cel, to i tak byłoby pewne niedociągnięcia równające się około 2.000,— złotych.

— Widać mało — chyba to nie wystarczy! A pożyczka budowlana? Możeby p. Instruktor zechciał sprawę tę omówić szczególnie, wiemy bowiem, iż bardzo wiele potrzeba starań, nim osadnik otrzyma pożyczkę.

— Wysokość pożyczki inwestycyjnej, t. j. 4.300,— zł. jest dla osadników, nie posiadających własnego kapitału, niewystarczająca. Jeszcze bardziej żałosne zestawienie cyfrowe wynika przy pożyczce budowlanej. Niezbędne budynki jak budynki inwentarzowe z dotychczasowym mieszkaniem i stodołą kosztują z górą 10.000 zł. Pożyczkę budowlaną przyznaje się osadnikowi dopiero po wybudowaniu przez nich budynków a należność za materiał i pracę wypłać się bezpośrednio wierzycielom. Rzadko jednak się zdarza, żeby przedsiębiorcy budowali licząc na tę pożyczkę budowlaną bez większej wpłaty ze strony osadnika. Zostanie mu przyznana pożyczka budowlana, nie może jej całkowicie wykorzystać, ponieważ rachunki za materiały

i prace budowlane częściowo zapłacił z pieniędzy, otrzymanych tytułem pożyczki inwestycyjnej wzgl. z uzyskanych pieniędzy w drodze prywatnej pożyczki o wysokim oprocentowaniu sięgającym nieraz do 20 proc. w stosunku rocznym. Przy najlepszych koniunkturach dla ziemiopłodów warsztat rolny nie może wytrzymać większego oprocentowania jak 6 proc. w stosunku rocznym, w przeciwnym razie egzystencja jego będzie zagrożona.

Zdaniem moim powinno się znaleźć możność udzielenia kredytów długoterminowych o niskim oprocentowaniu, celem zlikwidowania pożyczki krótkoterminowej o wysokim oprocentowaniu. To co było mówione przy niezwytności osad i ich nadmiernych obciążeniach, wynikających z racji szacunku i innych trudności pogarsza całą sprawę. Powiększa bowiem ciężary tkwiące na danym obiekcie. Nie mniej z ważnych bolączek osadnictwa jest brak kredytu siewnego. Kredyt siewny Państwowego Banku Rolnego rozprowadzony na poszczególne powiaty dla osadników bez przewłaszczenia prawią są niedostępne. Kasy Komunalne wzgl. Banki Ludowe bowiem udzielają kredytu tylko tym, którzy dają sami względnie ich żyranti dostateczne zabezpieczenie hipoteczne.

— Z pewnością p. Instruktor zwraca się o pomoc władz dla osadników?

— Zawsze zwracam się z gorącym apelem i prośbą do czynników miarodajnych, by zechcieli laskawie wyszukać źródła skutecznej pomocy osadnictwu. Staram się również bardzo, by Okręgowy Urząd Ziemiński przyznając pożyczkę inwestycyjną dla osadników, wystawił skrypta dłużne na całą sumę, t. j. 4.300,— zł., unikając w ten sposób kosztów osadnika, gdyż notarialne uwierzytelnienie podpisów ręczyteli petenta pociąga za sobą niepożądane wydatki, a i Okręgowemu Urzędowi Ziemińskiemu zmniejszy pracę. Nie znaczy to, że osadnik ma dostać od razu 4.300,— zł. do ręki, gdyż uniemożliwiło by to kontrolę nad prawidłowym użytkowaniem tych pieniędzy, lecz mam tu na myśli możność utworzenia konta dla osadnika, by ratalnie mógł pożyczkę wykorzystać. (O).

TRZECI MAJA W WĄBRZEŹNIE.
Pochód towarzyszy i organizacji na uroczyste nabożeństwo.

Fot. Z. Ziółkowski.

Na marginesie.

(Notatki).

SMUTNE FRAGMENTY POLSKIEJ GEOGRAFJI.

W niewoli niemieckiej:

1. Cała południowa część Prus księżycych, kraju rdzenie polskiego, z mazurską ludnością, liczącą około 300.000 dusz...

2. Polska Warmja z Olsztynem...

3. Łębarski i bytowski skrawek Pomorza pruskiego z odwieczną ludnością polsko-kaszubską...

4. Zachodni skrawek dawnych Prus królewskich i księstwa Poznańskiego, pozostawionych przez kongres wersalski jure caduco przy pruskich rabusiach...

5. Cały szmat Górnego Śląska z Bytomiem i Opolem...

6. Etnograficzne skrawki Wolnego Miasta wraz z Sopotem, Oliwą i samym Gdańskiem, jako od wieków naszej historycznej i przyrodzonej własności...

Razem wzięwszy na ziemiach tych wegetuje przeszło milion polskich niewolników...

Z zagrabionych nigdy Polsce Prus królewskich, pozostawiono przy zwyciężonym grabieżcy 7.700 kilometrów kwadratowych...

Z zagrabionej Polsce dzielnicy znanej pod nazwą dzielnicy poznańskiej, zostawiono grabieżcom 2.865 kilometrów kwadratowych pod pozorem, że są to obszary językowo niemieckie, a więc jako premję za gruntowną germanizację, czyli za gruntowny i skuteczny rozbój...

W niewoli czeskiej:

7. Połowa Śląska Cieszyńskiego...

8. Okręg Czaczycy...

9. Wsie polskie obwodu Trenczyńskiego...

10. Większa część Orawy i Szpisu...

W niewoli czeskiej wygląda wyzwolenia przeszło 300 tysięcy Polaków!

Taką to okaleczoną Polskę otrzymaliśmy, jako wynik wojny, która liliputom czeskim, dała oprócz Pragi dziesiątki tysięcy kilometrów kwadratowych niemieckiego obszaru

połowę polskiego Śląska Cieszyńskiego, kraj Słowaków i Ruś Węgierską.

Te smutne fragmenty geografii polskiej należy mieć dobre w pamięci — i warto przypominać je od czasu do czasu parweniuzom z nad Sprewy, że siedzą na kradzionym grunciel... Stanisław Jasiński.

3-ci Maja w pow. wąbrzeskim

KRÓLEWSKA NOWAWIEŚ.

Wieś nasza obchodziła uroczyste święto 3 Maja. — Wszystkie miejscowe towarzystwa, prócz Kółka Rolniczego wzięły udział w pochodzie do kościoła i na nabożeństwie.

Z kościoła udano się do ogrodu p. Grzeszewskiej, gdzie do zebranych przemówił p. Neuman, kierownik szkoły, a dzieci szkolne odśpiewały kilka pieśni i wypowiedziały okolicznościowe wierszyki.

Wieczorem o godz. 8-mej odbyła się zabawa taneczna. Dodać trzeba, iż w pochodzie brał udział „Strzelec”. Podczas obchodu zauważono, iż miejscowa plebanja nie wywiesiła chorągwi — dla czego — niewiadomo. (-)

DĘBOWAŁĄKA.

Po nabożeństwie kościelnym, w którym wzięły udział wszystkie miejscowe towarzystwa, udano się w pochodzie z orkiestrą na czele do Fryzanowa, gdzie odbyło się poświęcenie krzyża przydrożnego.

Poświęcenia dokonał ks. dziekan Łowicki z Niedźwiedzia. Z Fryzanowa cały pochód wrócił do Dębowejłaki na plac Wolności. Tu przemówił dyrektor państw. Szkoły Rolniczej p. inż. Kowalski z Grudziądza (dawnej Dębowałaka) o rocznicy 3-ci Maja.

W końcu przemówił prezes Kółka Rolniczego p. Zuckermann.

Wieczorem odbyła się zabawa Kółka Rolniczego. (c)

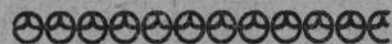
—:O:—

TRZECI MAJA W WĄBRZEŃNIE.

Doskonale reprezentujący się oddział Związku Strzeleckiego, biorącego udział w uroczystościach 3-go Maja.

Fot. Z. Ziółkowski.

SZTUKA SWATEM.

Hrabia Antein Sala porzucił karierę dyplomatyczną, zrezygnował ze swego stanowiska w poselstwie francuskim w Waszygtonie i powrócił do kraju, by poświęcić się wyłącznie studjom nad sztuką. Pisząc większe dzieła o sztukach plastycznych, zwiedzał niejednokrotnie zbiory prywatne i w takich właśnie okolicznościach poznał panią Laure Kayser-Bayer, wdowę po „królu jedwabiu” i z zamiłowanym kolekcjonerze dzieł sztuki. Hrabia Sala zainteresował się bardzo wspaniałą kolekcją p. Kayser-Bayer, następnie jeszcze bardziej zainteresował się jej osobą. W niedługim czasie odbył się ślub, a zamiłowania hrabiego dla sztuki zostały nagrodzone posagiem stu milionów dolarów.

S. P. ZDZISŁAW DĘBICKI.

Warszawa, 8. 5. Wczoraj w godzinach wieczornych zmarł w Warszawie po dłuższej chorobie znany publicysta i literat nagrody literackiej m. Warszawy za rok 1931 oraz wieloletni prezes związku syndykatów dziennikarzy polskich s. p. Zdzisław Dębicki, przeżywszy lat 60.

ZAKAZ SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.

Ze względu na pobór rekruta w dniach od 1 do 12 czerwca br., na podstawie art. 7 ustawy z dnia 23. 4. 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 37) zabraniam sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Wąbrzeźnie, codziennie w godzinach od 22-giej do 16-tej następnego dnia, począwszy od 31 maja do dnia 12 czerwca włącznie.

Czas między 16-tą a 22-gą dni poboru jest wyłączony od zakazu, o ile nie narusza innych postanowień.

Winni przekroczenia niniejszego zarządzenia będą karani po myśli art. 8 powyżej wspomnianej ustawy.

Za Starostę Pow.: (—) Cwinarowicz, referendarz.

Powyższe podajemy do wiadomości.

Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego

(—) Schwarz, burmistrz.

Perfidne kłamstwo prasy endeckiej.

Skandaliczne wystąpienie OWP. podczas uroczystości 3 Maja w Wąbrzeźnie odbiło się głośnie echem w całej Polsce.

Prasa różnych odcieni podawała o tej sprawie większe lub mniejsze artykuły, potępiające postępek OWP.

Jedynie pisma endeckie wykorzystały zajście to na swój sposób.

Poniżej podajemy dowód prawdy o 3 Maja, w Wąbrzeźnie, pisze o tem „Głos Lubelski”, Lublin:

JAK „STRZELEC” HULAŁ NA POMORZU
w dniu 3-go Maja.

Warszawa, 7. 5. (tel. wł.) Z Pomorza donoszą, że tamtejszy „Strzelec” hula coraz bardziej, a mianowicie

w Wąbrzeźnie w dniu obchodu uroczystości 3-go Maja Organizacje Narodowe chciały zorganizować pochód co się nie podobało widocznie członkom „Strzelca”, gdyż w ilości 40 osób napadli na pochód i usiłowali go rozbić. Gdy publiczność zareagowała, to członkom „Strzelca” okazała pomoc policja, aresztując w dodatku kilkanaście osób. W końcu zaś władze zakazały pochodu i defilady.

Powiedzcie nam panowie z N. D., kiedy „Strzelec” napadł na pochód?

Komu nie podobał się pochód? Tym właśnie Organizacjom narodowym! a bojówki OWP. napadały na „Strzelca”! Jakże to wymowne!

Czytelnicy mogą sami osądzić prawdziwość endeckich wiadomości!

BIEG O PUHAR „SOKOŁA”.

Dorocznym zwyczajem odbył się w dniu 3 Maja bieg o puchar „Sokoła”. — Ilustracja przedstawia nam uczestników biegu na starcie.

Fot. Z. Ziółkowski.

BIEG O PUHAR „SOKOŁA”.

Zwycięscy dorocznego biegu o puchar „Sokoła” wąbrzeskiego. W środku zdobywca pucharu Wiśniewski z Chelmży, trzymający również nagrodę „Głosu Wąbrzeskiego” (zegar). — Wyżej trybuna z sędziami.

Fot. Z. Ziółkowski.

WIADOMOSCI POTOCZNE.

Wąbrzeźno, dnia 8 maja 1931 r.

— Wszystkim Stanisławom życzymy z okazji dnia Ich Patrona wszelkiej pomyślności i szczęścia.

Wyd. i Redakcja „Głosu”.

— Dni Krzyżowe. Od poniedziałku 11. bm. obchodzimy dni Krzyżowe.

— W 40 rocznicę wydania encykliki przez Papieża Leona XIII. urządza Chr. Zw. Z. „Praca” ogólne zebranie w lokalu p. Elzancowskiego o godz. 2,30. Okolicznościowe przemówienie wygłosi ks. dr. Łęgowski z W. Radowisk. — (Patrz notatkę z „Ruchu zawodowego Chr. Z. Z. „Praca”)

— Strzelanie ćwiczebne Koła Podoficerów Rezerwy odbędzie się w nadchodzącą niedzielę po południu w strzelnicy im. Marsz. Piłsudskiego.

— Zjazd delegatów Kół Powstańców i Wojaków z pow. Wąbrzeskiego odbędzie się w niedzielę, 10. bm. w Wąbrzeźnie. (-)

— Kiedy nareszcie zostanie otwarty Park? Publiczność uważa się, że Park Miejski nie został jeszcze otwarty. — Czyżby Magistrat czekał grudnia i wtedy kazał go otworzyć dla publiczności?? (-)

— Otwarcie sezonu wiosłarskiego. W nadchodzącą niedzielę, dnia 10-go maja Gimnazjalny Klub Wiosłarski „Vambresia” urządza otwarcie sezonu wiosłarskiego przy przystani (ogród p. Twardowskiego).

Wiele niespodzianek, przygotowywanych przez komitet,

napewno ściągnie liczne rzesze publiczności do ogrodu p. Twardowskiego na otwarcie sezonu wiosłarskiego „Vambresii”. (-)

— Koncerty w „Strzelnicy”. Od kilku dni, od godz. 4 po poł. w Strzelnicy Bractwa Strzeleckiego urządza się koncerty przez specjalny aparat rozgłośnikowy. „Strzelnica” jest odpowiednim miejscem wypoczynkiem po pracy

— Z beczką od śledzi — Gdyni. W ub. wtorek po poł. zjawili się na ulicach Wąbrzeźna trzej uczestnicy oryginalnego „raidu”. Mianowicie uczestnicy „raidu” idą z Gdyni do Warszawy, kulając po drodze beczkę od... śledzi. W manji dziwacznych rekordów przyjdzie z pewnością do tego, iż jakiś śmieciek sam kulać się będzie z Gdyni do Warszawy. (-)

— Kradzież roweru. Onegdaj na szkodę leśniczego p. Siebenhauera w Nielubiu skradziono rower męski. (-)

— 20 ctr. kartofli skradziono p. Kubackiemu z Piątkowa. Sprawą zajęła się policja. (-)

— Obraz zniszczenia. Góra zamkowa, bardzo troskliwą otaczana opieką przez Magistrat i publiczność w roku zeszłym, dziś przedstawia obraz zniszczenia. Pozrywane druty, podeptane trawniki, połamane drzewka każą się domyślać, iż grasuje tam banda wandalów. Możeby Magistrat poczynił kroki, by uchronić Podzamek od zniszczenia? (x)

— Z warsztatu p. Mikołaja Lecha skradziono 3 pary złotych cholewek. (-)

— Podziękowanie. Podczas zbiórki ulicznej w dniu 3 Maja zebrano na dar Narodowy razem 150,91 zł. a mianowicie pp.: Burdzówna - Wiśniewska 46,89 zł., Styrbicki-Kamiński 47,17 zł., Czerwińska - Dąbrowska 11,39 zł., Szczodrowska - Cywiński 11,41 zł., Falkowskie 10,72 zł., Antochowicz - Jabłoński 3,42 zł., Zagromska - Dąbrowska 5,37 zł., Rodakówna - Michałowska 14,54 zł.

Wyżej wymienionem Zarząd Czytelni Lud. składa najserdeczniejsze podziękowanie za życzliwie podjęty trud. Dalej składa się serdeczne podziękowanie pp. Fenskowej, Wojteckiej, Guldzie i Zielińskiemu za podjęcie się sprzedaży nalepek i chorągiewek.

Nie mniej serdecznie dziękuje się wszystkim ofiarodawcom, którzy przyczynili się swemi datkami do zasilenia funduszu na oświatę.

Do dnia 9 maja 1931 r. przyjmuje się jeszcze nadal składki na Dar Narodowy skarbnik p. Pokorowski (Starostwo pokój 4-ty).

— Z ruchu zawodowego Ch. Z. Z. „Praca”. W niedzielę dnia 10 maja o godz. 1 po poł. w Wąbrzeźnie w lokalu p. Elzanowskiego ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego nr. 6 odbędzie się nadzwyczajne zebranie wszystkich droźników powiatu wąbrzeskiego przy udziale gości i delegatów Chr. Z. Z. „Praca”. 1. Referat odnośnie do spraw zarobkowych i organizacyjnych droźników i robotników szosowych wygłosi p. Żglinicki. 2. Dyskusja i przyjmowanie członków. 3. Wybór zarządu pow. droźników i robotników szosowych. Ze względu na ważność obrad, przybycie wszystkich droźników jest konieczne.

O godz. 2,30 po poł. odbędzie się nadzwyczajne ogólne uroczyste zebranie członków i sympatyków Chr. Z. Z. „Praca” z okazji przypadającej 40-to letniej uroczystości wydanej encykliki przez Wielkiego Papieża Leona XIII. do ruchu robotniczego. Okolicznościowy referat wygłosi ks. dr. Łęgowski. Po wygłoszeniu referatu ogólna dyskusja i zakończenie.

O godz. 4-tej odbędzie się nadzwyczajna konferencja delegatów i wybitnych działaczy ruchu Ch. Z. Z. „Praca”, celem ustalenia na przyszłość wytycznych pracy w Chr. Z. Z. „Praca”. Wstęp na salę tylko za zaproszeniami.

„VESTA” Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia w Poznaniu.

Największe w Polsce Towarzystwo Ubezpieczeń gradowych. Wyplacone odszkodowanie za lata 1924—1930 ca 21.000.000.

Ubezpiecza ziemiopłody od gradobicia według różnych do wyboru korzystnych i praktycznych — systemów: systemem repartycyjnym (z dopłatą) oraz systemem bez dopłaty. —

Członkowie P. T. R. otrzymują 10% rabatu, dalsze 5% za ubezpieczenia 6-tych letnie. Opusty za lata bezgradowe jak w latach ubiegłych.

Przyjmują wnioski i wystawiają polisy Oddziały: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa nr. 73; w Grudziądzu, Plac 23 Stycznia nr. 10.

Przyjmuje się zdolnych agentów. Przyjmuje się zdolnych agentów.

Nadszedł wielki transport

Towarów wiosenno-letnich

Polecam w wielkim wyborze:

Muśliny, woale, chiffony, jedwabie, w najmodniejszych deseniach i kolorach, — po cenach umiarkowanych —

Specjalnie tanio polecam:

Plaszcze, sukienki, ubrania, Paltoty, oraz plaszcze gumowe „Pepege”

Za jakość towaru oraz trwałość kolorów przyjmuję gwarancję.

„Bazar” St. Chwiańkowski Wąbrzeźno

Chwila ta decyduje
o szczęściu Twojem
i o Twoich bliskich!

szczęśliwe losy

w szczęśliwej kolekturze

„GŁOS WĄBRZESKI”
TELEFON 80. WĄBRZEŹNO MICKIEWICZA 1.

Główna wygrana:

Miljon Złotych

CO DRUGI LOS MUSI WYGRAĆ!

Ceny losów niezmienione

CAŁY LOS	PÓŁ LOSU	ĆWIERĆ LOSU
40	20	10
ZŁOTYCH	ZŁOTYCH	ZŁOTYCH

„Własna osada.”

Udzielamy bezprocent. pożyczek
na budowę i na spłatę hipoteki

Potrzebny własny kapitał od 10—15 proc.
od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić
można w małych ratach miesięcznych, a-
mortyzacja 6—8 procent.

„HACEGE” Sp. z o. odp.
[o. G. m. b. H.]
Gdańsk, Hansaplatz 2 b.

Nie zwlekaj!

Zamów natychmiast

Przetarg publiczny.

W drodze przetargu zamierza miasto Wąbrzeźno z dniem podpisania umowy oddać w zarząd przedsiębiorcy prywatnego dział zmiatania ulic wraz z zwózką śmieci, na warunkach specjalnej umowy, zawartej przez strony.

Zamiatane mają być ulice i place publiczne co najmniej dwa razy w tygodniu. Za czynność, związaną z zmiataniem ulic zamierza Magistrat zapłacić ryczałtową kwotę rocznie, ustaloną przez niniejszy przetarg publiczny. Składanie ofert z zapodaniem warunków, należy uskuteczyć w terminie do dnia 16 maja 1931 r. włącznie.

Bliższych informacji udziela Miejski Urząd Budowlany w godzinach urzędowych.

Magistrat zastrzega sobie dowolny wybór oferenta i prawo nieuwzględnienia żadnej z ofert.

Wąbrzeźno, dnia 7 maja 1931 r.

Magistrat.

Schwarz burmistrz.

Ochotnicza Straż Pożarna w Czystochlebin

urządza w niedzielę, dnia 10 bm.
o godz. 2 po poł na polance

koncert z różnymi niespodziankami

Wieczorem tańce w sali p. Bładka,
na które uprzejmie zaprasza

ZARZĄD.

Lekcje tańca

W środę, dnia 20 maja br. o godz. 8 w.
rozpoczyna się w sali hotelu pod „Białym Orłem”
kurs tańca. Zgłoszenia przyjmuje się w wyżej wy-
mienionym hotelu

Frieda Sinell, Grudziądz.

Szanownemu Obywatelstwu podaję do
wiadomości, iż dnia 3-go maja br.

została otwarta

Restauracja Strzelnica

przy ul. Pomorskiej

w której odbywają się codziennie od godz.
4-tej po południu KONCERTY wykonane
przez nowoczesny aparat elektromuzyczny.
Polecam zatem pierwszorzędne trunki dobrze
pielegnowane zawsze świeże, zimne i gorące
zakąski.

Z poważaniem TRALKA
Kierownik Restauracji

Świerki: Picea excelsa 30—40
cm. wysokie 1 sztuka 1 zł.,
100 sztuk 75 zł. Picea pungens 30—40
cm. wysokie 1 sztuka 1,50 zł. 100 sztuk 100 zł.
Thuja occidentalis 130—150 cm. wysokie
1 sztuka 2,50 zł. 100 sztuk 240 zł. Rozsady
truskawek 100 sztuk 3 zł. Korpsi szpa-
ragów 100 sztuk 3 zł. Rozsady wszelkiej
kapusty, kalafiori i pomidory. Roz-
sady kwiatów letnich, wszelkie odmiany.
Pelargonje i petunie do upiększania
balkonów i klombów. Lyczko do wiązania
(Rafia) poleca w znanej dobroci Szkoła
Powiatowa Okonin.

Z powodu zmiany przedsiębiorstwa
oddam korzystnie

wagę wozową

o nośności 10,000 kg, dobrze utrzy-
maną, legalizowaną w r. 1930.

Warunki zapłaty według ugody.

Bliższych informacji udziela Admin.
„Głosu Wąbrzeskiego” Wąbrzeźno
Pomorze — tel. 80.

KINO SŁOŃCE KINO

HOTEL POD BIAŁYM ORŁEM

Dziś w piątek, dnia 8 i w sobotę, dnia 9 o godz. 8,45 oraz w niedzielę dwa seanse o godz. 6 i 8,45 w.
NIEBYWAŁY PODWÓJNY PROGRAM

Ukaże się najpotężniejsze arcydzieło światowej epoki „PARAMOUNT” w 14 wielkich aktach pod tytułem

„BRATERSTWO KRWI”

w roli tyt. Charles Morton, bohater „4 diabłów” stynny Nall Hamilton i Roland Colman sekunduje Nancy Carol.

oraz jako drugi wyświetlany
obraz z ulubieńcem wszystkich

„Maciste Imperator”

W sobotę i w niedzielę po przedstawieniu dla stałych gości kina WIELKI DANCING.